

COMANDOURILE SOVIETICE ÎN ACȚIUNE ÎN SPATELE FRONTULUI ROMÂNESC 1941-1942

Prof. dr. Viorel GHEORGHE

Din primele ore ale declanșării operațiunii „Barbarossa”, sovieticii au trimis în spatele frontului și mai ales pe teritoriul României, agenți specializați în acte de sabotaj, care aveau misiunea de a acționa împotriva obiectivelor economice și strategice din România, dar mai cu seamă, împotriva conductelor de petrol și a rafinăriilor din zona Văii Prahova. Autoritățile românești aveau suficiente informații, referitoare la modul de acțiune al serviciilor sovietice de informații, așa că apariția acestor comando-uri nu reprezenta o surpriză. Ca urmare, au fost adoptate o serie de măsuri pentru combaterea eficientă a lor.

Unul dintre primele cazuri de lansări de parașutiști după declanșarea „Operațiunii Barbarossa” a fost înregistrat în data de 25 iunie. Un parașutist sovietic a fost lansat și imediat capturat de jandarmi în apropierea comunei Salcia din județul Tecuci¹.

În data de 27 iunie 1941 au decolat de la Tiraspol trei avioane care aveau la bord 45 de parașutiști sovietici. Toți cei 45 erau îmbrăcați în uniforme de militari ai aviației române. Aceste uniforme erau autentice fiind abandonate de către unitățile militare române în vara anului 1940 în momentul cedării Basarabiei. Fiecare avea asupra lui câte trei ordine de serviciu cu ștampila Regimentului 93 Infanterie și „un plic închis cu ștampila de expediție a unor Comandamente, pentru a putea pretexta că sunt curieri, dacă vor fi identificați de organele de control”, dar și câte un pistol automat, șase dispozitive de distrugere cu mecanism de ceasornic și 60.000 lei. Misiunea lor consta în distrugerea aeroporturilor București, Bacău și Iași, precum și producerea de panică în rândul populației civile prin diferite acte teroriste. Toți cei 45 de parașutiști sovietici erau originari din Basarabia și aveau între 18 și 22 de ani și constituții atletice. Indicativul companiei era „Lup”. Acțiunea companiei era coordonată de un comisar politic bolșevic. Desantul s-a petrecut în jurul orei

¹ A.N.I.C., *Fond Președenția Consiliului de Miniștri. Cabinetul Militar*, dosar 88/1941, f. 1.

22. Una din grupe a fost lansată pe raza comunei Poeni, județul Suceava iar celelalte două în imediata apropiere a Iașiului, pe raza localității Bârnova².

Ajunși la sol parașutiștii sovietici nu au reușit să se grupeze și au abandonat misiunea, fiecare încercând să supraviețuiască. Unul dintre acești parașutiști a fost capturat abia pe 8 august 1942 la Iași. Numele acestuia era Severin Ioan, de loc din comuna Păpușoi, județul Cetatea Albă. Le-a declarat anchetatorilor că a făcut parte din „Armata Sovietică de Sacrificiu și Distrugere” fiind lansat cu parașuta la Poieni³. Odată ajuns la sol și-a îngropat parașuta, la fel cum au făcut și ceilalți 14 colegi ai săi și au părăsit rapid zona. Profitând de actele ce le avea a reușit să ajungă la București, unde s-a angajat la un antreprenor maghiar Kasskemet, în cartierul Băneasa. În timpul iernii a supravegheat din pădurea Otopeni activitatea de pe aeroportul militar din apropiere.

În primăvara anului 1942 a plecat la Bacău, unde a stat ascuns în podul unei case părăsite. În toată această perioadă a supraviețuit datorită celor 60.000 de lei pe care îi primise înainte de a pleca în misiune. În data de 27 mai 1942 a plecat de la Bacău spre Iași unde a și fost arestat⁴. În timpul interogatoriului a dat informații și despre ceilalți parașutiști lansați odată cu el. Printre aceștia erau Gheorghe Iacovencko din Cetatea-Albă, muncitor la fabrica de conserve, individ foarte periculos, Nicolae Serioja din Chișinău, Pavel Efimenco, Vanea Grafcenko, Finașa Grigorov, Hardin și Alekseev, ambii din Chișinău, Ioan Srânciuc, Ipan Zelesnicov, un comisar sovietic, îmbrăcat în civil și „un evreu, îmbrăcat civil, cu părul roșu, cunoaște perfect limba română și limba rusă, probabil din Regat”⁵. Ioan Severin a fost condamnat la moarte de către Curtea Marțială a Corpului IV Armată.

Generalul Antonescu era foarte îngrijorat de anumite evenimente petrecute în spatele frontului, în primele zile de război, mai ales de faptul că indivizi înarmați au atacat unități militare sau autorități civile. Ca urmare, la 2 iulie 1941, Ministerul Afacerilor Interne cu ordinul telegrafic nr. 4757 a cerut ca toate autoritățile din subordine să adopte măsurile necesare pentru combaterea acestor grupuri teroriste inamice. Ordinul generalului Antonescu era ca aceștia să fie prinși și executați pe loc⁶.

În condițiile în care aviația sovietică de bombardament nu reușise încă să lovească ținte importante din regiunea Prahova, posibilitatea ca sovieticii să recurgă la parașutiști, care să îndeplinească misiunile aviației, era reală. De

² Arh. Naț Buzău, *Fond Legiunea de Jandarmi Rm. Sărat*, dosar 32/1942, f. 48.

³ Idem, *Fond Școala de Subofițeri de Navigație Piloți*, dosar 9/1942-1943, f. 103.

⁴ Idem, *Fond Legiunea de Jandarmi Rm. Sărat*, dosar 32/1942, f. 57.

⁵ Idem, *Fond Poliția Oraș Buzău*, dosar 22/1942, f. 476.

⁶ Idem, *Fond Primăria Mizil*, dosar 8/1941, f. 384.

aceea, Comandamentul Militar al Regiunii Petroliifere a dispus, prin ordonanțele nr. 7 și 8, luarea de măsuri severe pentru garantarea siguranței obiectivelor din teritoriu, iar la 4 iulie 1941, locotenent-colonelul Mihail Schipor, comandantul Legiunii de Jandarmi Prahova, a cerut, prin ordinul circular nr. 10.076, luarea de măsuri eficiente împotriva incursiunilor de parașutiști și a actelor de sabotaj puse la cale de agenții străini. Jandarmii trebuiau, prin orice mijloace posibile, să aducă la cunoștința populației pericolul reprezentat de incursiunile parașutiștilor inamici în spatele frontului și executarea de către aceștia în regiunea petroliferă a unor acte de sabotaj.

Populația era încurajată ca, în momentul în care întâlnea o persoană necunoscută, să o aducă la postul de jandarmi pentru a fi identificată. Toate intrările în localități trebuiau păzite în permanență, zi și noapte, pe schimburi, cu rotație, de elemente ce compun garda cetățenească. Nici o persoană nu trebuia să intre într-o localitate, fără să fie identificată de autorități. Patrulările, pe itinerariile stabilite, trebuiau să fie cât mai dese și în mod deosebit pe arterele principale de circulație. Șefii de posturi trebuiau să fie în contact permanent cu unitățile militare din localitate sau din imediata apropiere pentru a le ține la curent cu informațiile pe care le posedă, dar și pentru a cere ajutor în caz de nevoie, dacă nu poate controla evenimentele cu ajutorul gărzii cetățenești din subordinea lor.

Șefii de post trebuiau să aplice cu severitate regulile camuflajului pe timp de noapte în toate localitățile. De la ora 20, nici o lumină nu trebuia să se mai vadă. În conformitate cu ordinul circular nr. 9660 din 3 iulie 1941, până la ora 22, automobilele trebuiau să circule cu farurile camuflate regulamentar. Începând cu ora 22 până la ora 4 dimineața, pietonii și toate autovehiculele nu aveau voie să circule, cu excepția autovehiculelor militare și a autorităților ce aveau permisiune legală. Toți cei care nu respectau aceste ordine trebuiau arestați și înaintați Tribunalului Militar Ploiești⁷.

La 5 iulie conducerea armatei a fost informată că la Tătărani, în zona fortificată au fost găsite o parașută sovietică și un aparat T.F.F. S-a stabilit că parașutistul sovietic s-a îndreptat spre Lespezi, iar autoritățile au luat măsurile necesare pentru prinderea acestuia⁸.

Pentru ca acești agenți inamici să nu poată acționa împotriva căilor ferate, Inspectoratul de Jandarmerie București a cerut cu ordinul nr. 32.182/1941 o supraveghere permanentă a liniei ferate București-Ploiești-Sibiu. La 6 iulie 1941, comandantul Legiunii de Jandarmi Prahova a cerut cu ordinul nr.10.396 ca posturile de jandarmi de pe acest traseu să organizeze un

⁷ Idem, *Fond Legiunea de Jandarmi Buzău*, dosar 11/1941, f. 100.

⁸ A.N.I.C., *Fond Ministerul de Război. Cabinetul Ministrului*, dosar 164/1928-1944, f. 9.

sistem de pază permanent. Atât ziua, cât și noaptea, traseul de cale ferată de pe raza fiecărui post de jandarmi trebuia patrulat fără întrerupere. O atenție deosebită trebuia acordată locurilor accidentate și, de aceea, greu de supravegheat⁹.

Un desant sovietic a fost înregistrat pe 7 iulie 1941 pe raza comunei vasluiene, Tăcuta. Avioanele sovietice au lansat șase parașutiști, care însă au fost imediat interceptați de către jandarmii din localitate. În ajutorul lor a venit un pluton din cadrul Regimentului 35 Infanterie de la Vaslui precum și mai mulți premilitari. Parașutiștii sovietici au fost înconjurați în pădurea Tăcuta. Aceștia au încercat cu disperare să se apere folosind arme automate. În urma acestei lupte, trei parașutiști sovietici au fost omorâți, iar doi capturați. A murit și un sătean din Tăcuta care îi ajuta pe jandarmi, iar un premilitar, un jandarm și doi soldați au fost răniți¹⁰. Un al treilea parașutist sovietic, îmbrăcat în uniformă militară germană a reușit să fugă prin valea unui pârau și s-a ascuns în casa săteanului Alexandru Scutaru. Acesta a crezut inițial că este un soldat german. Jandarmii au fost însă informați, iar parașutistul inamic a fost capturat¹¹.

În aceeași zi de 7 iulie 1941, la 26 kilometri sud de Iași, pe raza localității Dobrovăț, într-o pădure au fost găsiți de către jandarmi 5 indivizi suspecti, îmbrăcați în uniforme sovietice. În timpul acțiunii unul dintre acești parașutiști a fost împușcat mortal, asupra lui găsindu-se două grenade, fitile Bickford și cablu telefonic.

În aceeași noapte, dintr-un avion sovietic a fost lansat un spion sovietic, în regiunea Ciurea. Un locuitor, Gheorghe Rusu a observat acest lucru și a anunțat autoritățile¹². În dimineața zilei de 8 iulie acesta a fost capturat de către o echipă de lucru CFR. Spionul sovietic a fost predat unui delegat al Marelui Stat Major. Asupra acestui parașutist au fost găsite un ordin de serviciu fals, ca fiind emis de Corpul IV Armată, pe numele Inculeț Mihai din Regimentul 35 Infanterie. La interogatoriu a declarat că avea misiunea de spiona unitățile militare române¹³. Un alt parașutist sovietic a fost capturat în noaptea de 9 spre 10 iulie pe drumul de la Codăești spre Tăcuta de către jandarmi, ajutați de populația locală. Asupra lui au fost găsite 12.000 lei, un pistol Mauser, 2 grenade, un focos, trei hărți rusești, 2 pachete de pansamente, un pachet de ciocolată, o busolă, un ceas, un port-moneu cu bani rusești, un bidon pentru apă și gloanțe pentru pistol. Mai avea și cinci ordine de serviciu românești cu

⁹ *Ibidem*, f. 107.

¹⁰ *Ibidem*, dosar 88/1941, f. 1.

¹¹ Arh. Naț Buzău, *Fond Poliția Oraș Buzău*, dosar 30/1941, f. 42.

¹² Idem, *Fond Școala de Subofițeri de Navigație Piloți*, dosar 1/1941-1943, f. 247.

¹³ A.N.I.C., *Fond Ministerul de Război. Cabinetul Ministrului*, dosar 164/1928-1944, f. 57.

semnătura și ștampila Spitalului Militar din Iași și a Regimentului 2 Transmisiuni Iași, toate false. Parașutistul vorbea doar în germană și rusă, declarând că nu cunoaște limba română. Bănuit că face parte din grupul de parașutiști lansat la Dobrovăț, a fost trimis sub pază puternică la Marele Cartier General, pentru continuarea interogatoriului¹⁴.

În ziua de 11 iulie 1941, într-o vie, la 15 kilometri sud de Iași au fost găsiți un parașutist sovietic mort și alți doi grav răniți. Autoritățile presupuneau că fac parte din cei urmăriți de jandarmi la Dobrovăț¹⁵.

Victoriile de pe front, înaintarea trupelor germane și române în Basarabia au făcut ca pericolul unor debarcări masive de parașutiști inamici să devină tot mai puțin probabil. Pentru a se fluidiza circulația, mai ales în mediul rural, s-au luat măsuri pentru înlăturarea baricadelor instalate în diferite zone. La 9 iulie 1941, Comandamentul Militar al Regiunii Petrolifere a ordonat ridicarea de urgență a acestor baricade, iar materialul depozitat să fie în grija șefilor de posturi de jandarmi¹⁶.

Dacă pericolul lansării unor unități de parașutiști în spatele frontului sau în zonele „sensibile” era tot mai redus, posibilitatea lansării de agenți cu misiuni de spionaj sau terorism rămânea încă. De aceea, Comandamentul 5 Teritorial a cerut prin ordinul nr.2450/1941 și reluat de Legiunea de Jandarmi Prahova prin ordinul circular nr.10.294 din 9 iulie 1941, ca toți spionii sau trădătorii capturați să fie executați pe loc. Se cerea, încă o dată întărirea măsurilor luate împotriva parașutiștilor. Sovieticii continuau să lanseze grupuri mici de parașutiști, care aveau misiuni de spionaj, de sabotaj sau de a semna aviației proprii obiectivele ce trebuiau bombardate.

În noaptea de 11 iulie 1941 s-a petrecut pe raza județului Prahova un eveniment care a pus în gardă autoritățile române. Deși nu au bombardat nici o țintă, avioanele sovietice au fost prezente în spațiul aerian prahovean. În jurul orei 21.30 avioanele inamice au fost detectate deasupra comunei Râfov. După plecarea avioanelor, pe teritoriul acestei comune a fost descoperită o parașută, care, se presupunea, fusese folosită de un parașutist. Totuși, nimeni nu văzuse când se lansase acest parașutist. Jandarmii au declanșat imediat operațiunea de căutare, dar până la 18 iulie 1941 nu a fost identificat sau prins acest posibil parașutist sovietic¹⁷.

A doua zi, Inspectoratul de Jandarmi București, cu ordinul nr. 33.514 din 1941, informa că sovieticii urmăresc să lanseze în regiunea petroliferă și în

¹⁴ *Ibidem*.

¹⁵ Arh. Naț. Buzău, *Fond Școala de Subofițeri de Navigație Piloți*, dosar 1/1941-1943, f. 254.

¹⁶ *Idem*, *Fond Legiunea de Jandarmi Buzău*, dosar 11/1941, f. 107.

¹⁷ A.N.I.C., *Fond Inspectoratul General al Jandarmeriei*, dosar 20/1941, f. 34.

special în zona Brazi parașutiști, care urmăreau distrugerea rafinăriilor de petrol. Pentru a se evita asemenea evenimente, Legiunea de Jandarmi Prahova era solicitată să ia măsuri severe de siguranță și pază. Organele care executau paza, mai ales la rafinării, trebuiau să fie cât mai des controlate. Santinelele aflate în post trebuiau să fie extrem de vigilente. Trebuiau efectuate cât de des razii pentru a se scotoci terenul, pentru a se da de urma parașutiștilor¹⁸.

Cum pericolul lansării de grupuri mici de parașutiști, cu misiuni de sabotaj sau de spionaj, era foarte real și se întâmpla în spatele frontului româno-german, măsurile cerute de Inspectoratul de Jandarmi București erau perfect îndreptățite. Până în 12 iulie aviația sovietică de bombardament nu reușise nimic în acțiunea de atacare a obiectivelor de pe raza județului Prahova. Rafinăriile de petrol din jurul Ploieștiului rămăneau însă obiective de importanță strategică și distrugerea lor reprezenta pentru sovietici o misiune obligatorie. De aceea, teama autorităților române că sovieticii vor recurge la agenți parașutiști pentru distrugerea acestor obiective, era una foarte justificată. De altfel, într-un ordin din 12 iulie al Ministerului Afacerilor Interne, se spunea că „ne găsim în fața unui plan de dezorganizare și tulburarea zonei din spatele frontului, plan pus în aplicare de diverși teroriști și instigatori lansați cu parașutele din avioanele inamice”¹⁹.

Primele măsuri serioase de contracarare a parașutiștilor sovietici au fost luate în urma ordinului nr. 26.812/1941 al Inspectoratului General al Jandarmeriei din 13 iulie. Pentru capturarea parașutiștilor, lansați pe teritoriul comunelor urbane, urmau să se constituie echipe la fiecare post de jandarmi. Cercurile de recrutare urmau să trimită câte 5-20 premilitari. Aceștia trebuiau selecționați cu mare atenție. Urmău să acționeze sub comanda jandarmilor. Armamentul și muniția necesară erau date de Cercurile de Recrutare posturilor de jandarmi. Ei erau înarmați doar în momentul semnalării desantului de parașutiști. Până la 16 iulie, oamenii trebuiau instruiți și paza permanent asigurată²⁰.

Activitatea aviației sovietice în noaptea de 13 spre 14 iulie nu s-a limitat la bombardarea Ploieștiului. După cum informa Direcția Generală a Poliției, cu ordinul nr. 16.673/1941, și Inspectoratul General al Jandarmeriei, cu ordinul telegrafic cifrat nr. 38.082/1941, în noaptea aceea, în zona orașului Târgu-Mureș au fost lansați mai mulți parașutiști sovietici. Doi au fost prinși, unul omorât, iar trei au reușit să scape și se pare că trecuseră frontiera vremelnică, intrând în România. La interogatoriu, parașutiștii capturați au declarat că aveau misiunea de a pătrunde în Valea Prahovei și în regiunea industrială Brașov,

¹⁸ Arh. Naț. Buzău, *Fond Legiunea de Jandarmi Buzău*, dosar 11/1941, f. 110.

¹⁹ Ibidem.

²⁰ Ibidem.

pentru a comite acte de sabotaj. De aceea, unitățile de poliție și de jandarmi au primit ordin de a supraveghea regiunile din apropierea frontierei și căile de comunicație ce duceau spre Brașov și Valea Prahovei²¹. Tot în această noapte au fost lansați parașutiști la 5 kilometri nord de Bacău²².

Autoritățile militare din Bulgaria au capturat în ziua de 18 iulie în apropiere de localitatea Armani, doi parașutiști sovietici. În timpul interogatoriului aceștia au declarat că au făcut parte dintr-un grup de șase parașutiști și au fost lansați de un avion care a decolat de la Odessa. Au avut parte de un antrenament intens, care s-a desfășurat pe perioada a 14 zile. Șeful grupului era un evreu din URSS, dar pe lângă acesta se mai găsea un polon și doi germani. Fiecare parașutist, pe lângă armamentul individual, mai avea câte șase kilograme de exploziv, 18.000 de lei românești, dar și acte false, tot românești. Misiunea lor principală era distrugerea podului de la Cernavodă. În timpul zborului au fost supravegheați de un comisar politic, iar ferestrele avionului au fost acoperite ermetic. Pilotul, care se pare că era femeie, după declarațiile celor doi nu a reușit să-i lanseze pe teritoriul României²³.

La 18 iulie 1941 a fost capturat un periculos grup de parașutiști sovietici la 10 kilometri nord de Cernăuți. Din cei 8 lansați, autoritățile române au prins 6. Misiunea acestora era distrugerea căilor ferate și a rețelelor telegrafice și telefonice. Aveau asupra lor arme și un aparat de emisie recepție²⁴. Tot pe 18 iulie au fost lansați doi parașutiști sovietici în zona localității ardelene Sfântu Gheorghe. După aproximativ o lună de zile cei doi au fost identificați pe teritoriul românesc, dar fără a fi capturați²⁵.

În noaptea de 20 spre 21 iulie 1941, aviația sovietică a lansat opt parașutiști pe raza comunei Sarai din județul Constanța. Jandarmii s-au mobilizat imediat și au început urmărirea inamicului. Toți cei lansați au fost capturați, șase pe teritoriul județului Constanța și doi pe raza județului Tulcea. La interogatoriu aceștia au declarat că principala lor misiune era distrugerea podului de la Cernavodă și a căilor ferate din regiune²⁶.

În aceeași noapte, în zona comunelor Cupca, Pătrăuți, Suceveni avioanele sovietice au lansat nouă parașutiști. Jandarmii au intervenit imediat, încercând capturarea acestora. În urma unei lupte violente au fost împușcați mortal doi parașutiști, patru au fost capturați iar trei au reușit să fugă. La cei

²¹ Ibidem, f. 115, 123.

²² Arh. Naț. Buzău, *Fond Școala de Subofițeri de Navigație Piloți*, dosar 1/1941-1943, f. 254.

²³ Ibidem, f. 256.

²⁴ Ibidem.

²⁵ Idem, *Fond Legiunea de Jandarmi Buzău*, dosar 11/1941, f. 130.

²⁶ A.N.I.C., *Fond Președenția Consiliului de Miniștri. Cabinetul Militar*, dosar 88/1941, f. 2.

capturați jandarmii au găsit un pistol-mitralieră, trei pistoale Mauser, două pistoale Frammer, două pumnale, o mină explozivă, patru grenade defensive, opt parașute, o hartă militară sovietică a regiunii Kiev-Cernăuți-Storjineț, precum și o mare sumă de bani, în lei și ruble. Misiunea lor era distrugerea căilor de comunicații din zona Cernăuți, atacarea autorităților și răspândirea de zvonuri false. Toți cei capturați erau îmbrăcați în civil²⁷.

Misiunea Militară Germană a informat autoritățile române, pe 24 iulie 1941 că se așteaptă ca armata sovietică să lanseze în curând pe teritoriul României grupe de câte 12 parașutiști, puternic înarmați și care aveau de executat misiuni de sabotaj²⁸. Pe 25 iulie Legiunea de Jandarmi Prahova avertiza că „sovietele vor lansa astăzi și în zilele următoare, un mare număr de parașutiști, îmbrăcați în haine cu caracter local... cu misiunea de a comite acte de sabotaj și spionaj”²⁹.

Informația s-a bazat pe surse de încredere și a fost confirmată de evenimentele ulterioare. În noaptea de 24 iulie 1941, un grup de 6 parașutiști sovietici au fost imbarcați într-un avion, pe aerodromul de la Voznesensk și au fost lansați pe un deal, de lângă pădurea Mădărjac. După parașutare, grupul s-a despărțit în două. Patru parașutiști sovietici au plecat spre direcția Ciurea, iar ceilalți doi s-au îndreptat spre Podul Iloaie³⁰. Aceștia aveau ca misiune distrugerea căii ferate. Nu au reușit pentru că în data de 3 august au fost capturați. Șeful postului de jandarmi Podu-Iloaiei, plutonierul-major Ursache a organizat în noaptea de 2 spre 3 august 1941 o poteră pentru capturarea eventualelor parașutiști sovietici. La această acțiune au participat 7 jandarmi împreună cu mai mulți premilitari și locuitori din comună. La ora 4 dimineața, într-un lan de floarea-soarelui, au fost descoperiți cei doi parașutiști sovietici, îmbrăcați în uniforme militare românești. Sergentul jandarm Guzgă Constantin, cel care i-a descoperit, i-a somat să se predea. Cei doi parașutiști au răspuns cu focuri de revolver, iar sergentul Guzgă a fost obligat să facă uz de armă, împușcând în maxilarul drept și umărul stâng pe unul dintre parașutiști. Al doilea a reușit să fugă, dar a fost imediat înconjurat de către premilitari. Pentru că nu mai avea scăpare a preferat să se sinucidă, trăgându-și un glonț în cap.

²⁷ *Ibidem*.

²⁸ Arh. Naț. Buzău, *Fond Legiunea de Jandarmi Buzău*, dosar 11/1941, f. 125.

²⁹ *Ibidem*, f.122.

³⁰ A.N.I.C., *Fond Președenția Consiliului de Miniștri. Cabinetul Militar*, dosar 375/1941, f. 190; Lucian Spiridon, *Bombardamentele sovietice asupra județului Iași (1941-1944)*, în *Orizont XXI*, anul VI, nr. 1 (21), 2011, p. 27; Alin Spănu, *Parașutiștii sovietici în România. Grupa lansată în județul Iași la 24 iulie 1941*, în *Acta Moldaviae Meridionalis*, Vaslui, Tomul XXVIII-XXIX, vol. 2, p. 224.

Ambii parașutiști au fost duși inițial la postul de jandarmi și apoi la spitalul din Podu-Iloaie.

Comandantul Legiunii de Jandarmi a județului Iași s-a deplasat imediat la Podul-Iloaiei pentru interogarea parașutistului rănit. Acesta se numea Nicolai Ștefanovici Petrov, era originar din Odessa și nu cunoștea limba română. Parașutistul mort, care era și comandantul grupului, se numea Munteanu Grigorie și era de loc din Chișinău³¹.

Petrov a furnizat informații extrem de prețioase referitoare la grupele de parașutiști lansați pe teritoriul României, în a doua parte a lunii iulie. Acesta a precizat că au fost lansați șase parașutiști la Hândrești, județul Roman, 12 la Schitul Stavnice, Pădurea Voinești, județul Iași, 12 la Barticești, județul Roman, 12 la Buhăiești, județul Vaslui, 8 la Osionepi, județul Neamț. Parașutiștii de la Voinești au fost lansați în două rânduri. Prima grupă de șase a fost desantată la 6 iulie, iar a doua pe 24 iulie. Misiunea lor era distrugerea liniei ferate Roman-Pășcani. Parașutiști de la Hândrești aveau ca misiune distrugerea căii ferate Cucuteni-Dorohoi. Restul grupurilor aveau ca misiune distrugerea tunelurilor și podurilor CFR din zona unde se găseau. Toți parașutiștii din aceste grupuri, erau înarmați cu câte un revolver, cuțit, 4 grenade și 4 kg de dinamită³².

Tot Petrov a mai precizat că toate grupurile de câte șase parașutiști au în dotare un aparat de radio emisie-recepție. După îndeplinirea misiunii, toate grupele de parașutiști sovietici urmau să se adune între Tutora și Costuleni, pentru a trece Prutul și apoi să se reîntoarcă în teritoriul controlat de sovietici. La Voznesesk se găseau în acel moment pregătiți de acțiune, un număr de 360 de parașutiști sovietici. Dintre aceștia, jumătate erau originari din Basarabia. În rândul acestora se găseau și 15 femei. Toți erau îmbrăcați în uniforme militare românești, luate de la soldații români căzuți în prizonierat. Petrov a mai precizat că între 10 și 20 august urmează să fie lansate noi grupe de parașutiști sovietici, cu precădere în zona Iași-Vaslui³³. Informațiile lui Petrov au ajutat autoritățile române în descoperirea și anihilarea comando-urilor inamice.

Pe de altă parte autoritățile române erau îngrijorate de numărul crescut de parașutiști sovietici lansați, mai ales în Ungaria și Bulgaria și care treceau apoi frontiera în România. Sovieticii sperau că astfel vor reuși să păcălească serviciile românești. La 24 iulie conducerea superioară a țării a cerut

³¹ A.N.I.C., *Fond Președenția Consiliului de Miniștri. Cabinetul Militar*, dosar 375/1941, f.189.

³² *Ibidem*, f. 190.

³³ *Ibidem*, f. 191.

intensificarea măsurilor de supraveghere a frontierei, pentru a combate grupurile de parașutiști sovietici³⁴.

De altfel, în a doua parte a lunii iulie au fost frecvente lansările de parașutiști sovietici pe frontiera româno-bulgară. Autoritățile bulgare au reușit să captureze o parte dintre aceștia. Numai la Acadălar și Curlbunar au fost prinși cinci parașutiști în jurul datei de 20 iulie, iar alți șase în interiorul Bulgariei. Aceștia vorbeau la perfecție limbile bulgară, germană și turcă. Erau bine înarmați, fiecare având asupra lor șase kilograme de dinamită. Misiunea lor era una foarte clară și anume distrugerea podului de la Cernavodă. Conducerea armatei române cerea unităților din subordine să fie foarte atente la acest fenomen. Regiunea a III-a Aeriană în ordinul 2042 din 30 iulie 1941 menționa că: „deși toate tentativele au eșuat până în prezent, sovietele vor continua să întrebuințeze mai departe acest procedeu. Se atrage deci, din nou atenția asupra acestui fel de luptă al inamicului, față de care trebuiesc luate toate măsurile de vigilență și pază impuse de împrejurări.... Să nu se uite însă că parașutiștii pot fi lansați în locuri izolate, de unde să apară apoi în preajma unității, îmbrăcați normal, vorbind bine românește, posedând acte aparent în perfectă regulă și putând astfel să surprindă vigilența noastră. De asemenea, n-ar fi exclus să apară îmbrăcați în haine militare sau chiar deghizați în ofițeri români”³⁵.

Antonescu era convins că de fapt numărul parașutiștilor sovietici lansați în România era mult mai mare decât cei capturați. El era îngrijorat mai ales de cei care „aveau asupra lor cantități mari de dinamită și aparate de transmisiuni”, pentru că aceștia aveau misiuni de sabotaj³⁶. Cu toate acestea, autoritățile militare române erau îndreptățite să constate la finele lunii august că „încercările inamice de a trimite pe teritoriul Țării noastre agenți spioni și teroriști, prin lansarea cu parașuta s-au prin alte procedee a fost în mare măsură zădărnice, agenții respectivi fiind prinși înainte de a-și îndeplini misiunea, pentru care au fost trimiși”³⁷.

O nouă informație despre un desant sovietic apare în data de 27 iulie 1941. Direcția Generală a Poliției atenționa că în scurt timp urmează să fie lansată o companie de parașutiști pe teritoriul României. Lansarea urma să se facă concomitent cu un raid de bombardament al aviației sovietice³⁸.

După câteva săptămâni de război autoritățile române au avut o imagine clară a modului în care operau sovieticii. Marele Cartier General în ordinul

³⁴ Arh. Naț. Buzău, *Fond Legiunea de Jandarmi Buzău*, dosar 11/1941, f. 127.

³⁵ Idem, *Fond Școala de Subofițeri de Navigație Piloți*, dosar 5/1941-1943, f. 258.

³⁶ A.N.I.C., *Fond Președenția Consiliului de Miniștri. Cabinetul Militar*, dosar 88/1941, f. 2.

³⁷ Arh. Naț. Buzău, *Fond Poliția Oraș Buzău*, dosar 30/1941, f. 45.

³⁸ Ibidem, f. 1.

196/1941 arăta că „sovieticii urmăresc pe toate căile să producă acte de sabotaj, de desordine și de agresiune în spatele frontului. În acest scop lansează din avion cu parașuta spioni și agenți teroriști înarmați... Toți acești agenți i-au contactul cu agenții rezidenți din țară... și organizează împreună acte de sabotaj, teroriste, agresiuni, etc”³⁹.

Jandarmii postului Grăjdaru din județul Iași au reușit ca în noaptea de 3 spre 4 august 1941 să captureze în pădurea Cărbunari un parașutist sovietic. Prinderea acestuia a fost posibilă datorită vigilenței populației locale. Un elev din comună, pe numele lui Cocea a fost abordat de un individ, străin de localitate, dar îmbrăcat în uniformă românească. Acesta dorea să știe de unde poate cumpăra alimente. Alertat de către elev, șeful postului de jandarmi din Grajduri a reușit să-l captureze pe parașutistul sovietic. Acesta era îmbrăcat în haine militare românești, dar încălțat cu cizme germane. La percheziția corporală asupra lui au fost găsite un pistol „Parabellum”, 30 cartușe, 2 grenade defensive, 1 baterie electrică, o busolă, un sac de merinde, un bidon pentru apă și suma de 3310 lei⁴⁰. Parașutistul apucase să îngroape un aparat de transmisiuni, care era însă deteriorat. Tocmai prezența acestui aparat de radio dovedea că respectivul parașutist era un agent foarte important⁴¹.

Comandantul Legiunii de Jandarmi a județului Iași a realizat primul interogatoriu. A rezultat că parașutistul sovietic se numea Romanenco Ioan, era de loc din Tighina și avea 21 de ani⁴². A fost pregătit la o Școală de Parașutiști din interiorul URSS-ului. În misiune a plecat în noaptea de 23 spre 24 iulie 1941 de pe aerodromul din Voznesesk și a ajuns deasupra României la ora 2, fiind lansați într-o pădure la 10 km sud de satul Popești, județul Iași. La sol s-au găsit doar patru din cei șase desanțați. Timp de trei zile au stat ascunși și au sperat că îi vor găsi și pe ceilalți doi parașutiști. În cele din urmă au decis să plece spre Vaslui, Huși și apoi Bârlad. Timp de zece zile au supraviețuit doar cu rațiile care le aveau asupra lor. Atunci când se putea, cumpărau lapte de la populația civilă. Dacă erau întrebați, spuneau că sunt soldați români, veniți de pe front. Rezervele de alimente s-au terminat când ei erau pe raza comunei Grajduri. Pentru achiziționarea altor alimente a fost trimis Romanenco,

³⁹ Ibidem, dosar 5 /1941, f. 3.

⁴⁰ A.N.I.C., *Fond Președenția Consiliului de Miniștri. Cabinetul Militar*, dosar 375/1941, f. 191.

⁴¹ Arh. Naț. Buzău, *Fond Școala de Subofițeri de Navigație Piloți*, dosar 1/1941-1943, f. 267.

⁴² Alin Spânu, *Parașutiștii sovietici în România. Grupa lansată în județul Iași la 24 iulie 1941*, în *Acta Moldaviae Meridionalis*, Tomul XXVIII-XXIX, vol. 2, Vaslui, 2007/2008, p. 225.

singurul care vorbea limba română și care a fost capturat. Pentru prinderea celorlalți parașutiști au fost luate măsuri intense de cercetare, în toată zona⁴³.

Inspectoratul General al Jandarmeriei în data de 4 august informa unitățile subordonate de felul în care au acționat parașutiștii sovietici capturați. Aceștia erau îmbrăcați ori în haine civile ori în uniforme militare românești. Aveau la ei mari sume de bani, acte perfect falsificate sau chiar originale, luate de la soldații români căzuți pe câmpul de luptă sau luați prizonieri. Erau înarmați cu revolvere, grenade și mari cantități de explozivi. Preferau să stea ascunși prin păduri, lanuri de porumb sau floarea-soarelui. Erau extrem de fanatici și de aceea foarte periculoși⁴⁴.

Pe 6 august 1941 jandarmii ieșeni au fost informați că un avion sovietic a lansat 30 de parașutiști la marginea unei păduri între Tudora și Prisăcari. Legiunea de Jandarmi Iași împreună cu militari din cadrul Comandamentului Militar al Municipiului Iași au inițiat urmărirea și capturarea acestui desant. De asemeni companiile de pază CFR au primit ordinul de a intensifica paza pe liniile Ungheni-Iași și Vaslui-Iași⁴⁵.

De mare folos în combaterea comandourilor sovietice s-au dovedit informațiile furnizate de către serviciile românești de profil. La 15 august 1941 acestea au informat Inspectoratul General al Jandarmeriei că în noaptea de 20 august, dar și în următoarele, armata sovietică intenționează să lanseze aproximativ 330 de parașutiști din care 30 femei în zonele Iași, București, Roman, Vaslui. Aceștia aveau misiuni de distrugere a căilor ferate, a nodurilor de comunicații, a lucrărilor de artă și a depozitelor de carburanți și muniții⁴⁶.

Informația s-a dovedit a fi corectă, pentru că un desant masiv a avut loc în noaptea de 20 spre 21 august 1941. Mai multe comandouri sovietice au fost lansate pe raza județelor Ilfov și Ialomița. Jandarmeria a intervenit prompt și a reușit să captureze până la 23 august, o parte din parașutiștii inamici, opt în Ilfov și 12 în Ialomița. Majoritatea erau îmbrăcați în haine țărănești, vorbeau bine limba română, aveau asupra lor acte românești, bine falsificate și uzate și erau puternic înarmați, inclusiv cu explozivi de mare putere. Misiunea lor era distrugerea conductelor petroliere, a căilor ferate și a lucrărilor de artă. Unii dintre parașutiștii sovietici au fost îmbrăcați în uniforme ale armatei române.

⁴³ A.N.I.C., *Fond Președenția Consiliului de Miniștri. Cabinetul Militar*, dosar 375/1941, f. 192.

⁴⁴ Arh. Naț. Buzău, *Fond Legiunea de Jandarmi Buzău*, dosar 11/1941, f. 130.

⁴⁵ Idem, *Fond Școala de Subofițeri de Navigație Piloți*, dosar 1/1941-1943, f. 269.

⁴⁶ Idem, *Fond Legiunea de Jandarmi Buzău*, dosar 11/1941, f. 130; A.N.I.C., *Fond Inspectoratul General al Jandarmeriei*, dosar 150/1941, f. 31; Alin Spănu, *op.cit.*, p. 225.

Pentru deplasarea pe teritoriul României aceștia făceau apel la șoferii germani, care nu cunoșteau limba română⁴⁷.

După primele săptămâni de război, conducerea militară a României a înțeles că sovieticii nu mai pot folosi trupele de parașutiști în modul clasic, ci doar ca „agenți de spionaj, sabotaj și terorism”. Pe baza acestei experiențe s-a realizat un studiu în care era prezentată doctrina, organizarea și dotarea parașutiștilor sovietici. În acesta se arăta că până în acel moment, armata sovietică nu folosise marile unități de parașutiști, rezumându-se doar la „lansarea în spatele liniilor a unor mici grupe de agenți devotați, cu misiuni de sabotaj, spionaj și terorism”. Acești parașutiști trebuiau să culeagă orice fel de informație cu caracter militar, trebuiau să distrugă căile ferate, lucrările de artă, depozitele de muniții și combustibil, atacarea militarilor izolați, indicarea prin semnale luminoase a țintelor ce trebuiau bombardate⁴⁸. Parașutiștii care îndeplineau aceste misiuni erau, de obicei, recrutați din rândul celor mai fideli membri de partid. Nu lipseau cei dornici de aventură sau cei motivați cu mari sume de bani. Grupele de parașutiști lansate până în acel moment erau formate din 6-8 oameni, dintre care un radio-telegrafist, un interpret care cunoaște la perfecție limba română și cel puțin un specialist în folosirea explozivilor. Toți erau inițiați în activitățile conspirative și în culegerea de informații cu caracter militar, iar vârsta lor era cuprinsă între 19 și 38 de ani. Dotarea acestor grupe era foarte bună și compusă din aparate radio performante, pistoale automate „Mauser”, grenade, pachete cu material inflamabil, busole, lanterne de buzunar, explozibili, hărți cu zona unde trebuiau să activeze, comprimate de ciocolată, pesmeți, conserve, etc. Instrucția lor era una temeinică, fiind completată, de pregătirea politică. Comisarii politici le spuneau că în maxim 10 zile Armata Roșie va ajunge în raionul lor de parașutare iar ei vor fi recuperați. Tot comisarii politici le cereau ca în cazul capturării de inamic să se sinucidă⁴⁹.

Pentru păstrarea secretului misiunii, comandantul grupei de parașutiști primea detaliile necesare doar în momentul îmbarcării în avion. Membrii grupei primeau doar detaliile legate de activitatea lor. Conducerea armatei române constata că aceste grupe de parașutiști nu au reușit să-și îndeplinească misiunile primite, pe de o parte din cauza lipsei lor de hotărâre, iar pe altă parte din cauză că autoritățile române au luat măsuri energice pentru combaterea lor, având un puternic sprijin din partea populației⁵⁰.

⁴⁷ Arh. Naț. Buzău, *Fond Legiunea de Jandarmi Buzău*, dosar 11/1941, f. 140.

⁴⁸ Idem, *Fond Poliția Oraș Buzău*, dosar 25/1941, f. 5.

⁴⁹ Ibidem, f. 6.

⁵⁰ Ibidem, f. 7.

În noaptea de 1 spre 2 septembrie 1941 un avion sovietic a încercat să lanseze un grup de parașutiști la sud de București. Din cauza vremii nefavorabile, a fost furtună, piloții sovietici s-au rătăcit și au lansat parașutiștii în zona Munților Cheia, pe valea Teleajenului. Până pe 6 septembrie jandarmii prahoveni au capturat șase dintre aceștia, iar cei brașoveni încă unul. La interogatoriu parașutiștii sovietici au declarat că misiunea lor era distrugerea conductelor petrolifere București-Giurgiu și București-Constanța și a liniilor telefonice⁵¹.

Un grup de șase parașutiști sovietici a fost lansat în seara zilei de 6 septembrie 1941 în apropierea comunei Novo-Petrovska din Transnistria. Aceștia fuseseră pregătiți în mai multe centre de pe teritoriul URSS-ului, printre care Odessa, Vosnezeansk, Grigorievko sau Marenko. Printre instructorii acestora s-au găsit căpitanul Filipov și locotenentii Malinin, Ghiceov și Burac. Ca și alți parașutiști lansați pe teritoriul României la aceste școli au învățat, printre altele, tehnici de fotografiat, cunoașterea și folosirea puștii, revolverului și a explozivilor, orientarea în teren cu ajutorul hărții și a busolei, lansări cu parașuta de la 800-1000 de metri. După terminarea instrucției au primit detalii despre misiunea ce o aveau de îndeplinit și anume: distrugerea căilor de comunicații din regiunea Tighina-Chișinău-Ungheni; distrugerea rețelelor telefonice și telegrafice; incendierea recoltelor pe câmp; distrugerea depozitelor de muniții, combustibili și alimente; acte de sabotaj împotriva autorităților civile și militare românești; atacarea convoaielor militare izolate pentru procurarea de muniții și alimente; asasinarea militarilor români și germani găsiți izolați; capturarea curierilor militari pentru a intra în posesia documentelor acestora; procurarea de hărți militare cu dispozitivul forțelor româno-germane; formarea unor echipe de partizani; provocarea de panică și răspândirea de zvonuri false. După cum se vede misiunile erau extrem de periculoase, complexe și necesitau o pregătire deosebită din partea celor care trebuiau să le execute. Pentru îndeplinirea misiunii fiecare dintre parașutiști a primit o parașută, un costum haine civile, un revolver cu 126 cartușe, trei grenade, două kg de explozibil, doi metri de cablu, cinci metri șnur Bickford, un cuțit, o busolă, o lanternă, o hartă cu regiunea Tighina-Lăpușna, 3.500 de lei și 68 ruble⁵².

În ziua de 6 septembrie 1941 au fost duși pe aerodromul de lângă Marenko. Aici au fost formate două grupe. Prima dintre ele era condusă de Ghinculov Petre și din ea făceau parte Cusnin Isaia, Bălan Ion, Procopenco Porfirie, Serghei Vetrov și Grigore Ivaschin. Ghinculov se născuse la 14 iunie

⁵¹ Idem, *Fond Legiunea de Jandarmi Buzău*, dosar 11/1941, f. 143.

⁵² Idem, *Fond Poliția Oraș Buzău*, dosar 22/1942, f. 362.

1913 în comuna Mingir, județul Cahul. De meserie era desenator, iar la 26 iunie 1941 a fost mobilizat în armata sovietică și trimis la Odessa, pentru a urma cursurile școlii de parașutiști. A doua grupă era condusă de Poluleahov Ion, iar în subordinea sa se găseau Ștefan Șerbov, Sokolov Ion, Naberaynai Valentin, Ciobotarenko Pantelimon și Raicev Ion⁵³.

Cele două grupe au fost îmbarcate într-un avion „Douglas” și după două ore de zbor grupa condusă de Ghinculov a fost lansată lângă Novo-Petrovska, deși ei trebuiau parașutați în regiunea Târgu-Călărași, județul Lăpușna. Odată ajunși la sol, cei șase au reușit să se regroupeze. Ghinculov a constatat că au fost lansați în Transnistria și ca urmare a decis plecarea spre Chișinău. După câteva ore de mers pe jos, spre Nistru, au ajuns la marginea unui sat. Serghei Vetrov și Grigore Ivaschin au fost trimiși în recunoaștere, dar și pentru procurarea de hrană. În timp ce așteptau venirea celor doi, Ghinculov și Cusnin au văzut mai mulți militari care se îndreptau spre sat. Pentru a nu fi prinși s-au ascuns într-o căpiță de paie, până la venirea serii. Pentru că zona era liniștită, cei doi au plecat spre Tighina unde Ghinculov avea o soră, Nadejda Lebedev. Aceasta l-a trimis să doarmă la un unchi V. Ghinculov, care locuia în mahalaua Borisovca. A doua zi a plecat spre Chișinău, la o altă soră, apoi la Nișcani și în cele din urmă pe 4 octombrie a revenit la Chișinău. A locuit aici până la 28 octombrie și a încercat să se angajeze la P.T.T., o slujbă numai bună pentru colectarea de informații. Nereușind, a plecat tocmai la București unde a stat între 31 octombrie și 12 noiembrie. S-a reîntors la Chișinău, unde a frecventat cursurile școlii de lucrători publici până la 23 februarie 1942 când a fost arestat, de către organele Siguranței⁵⁴.

A doua grupă a fost lansată în apropierea Chișinăului. Și aceștia au reușit să se regroupeze. După ce și-au îngropat parașutele, s-au îndreptat spre Chișinău, pentru îndeplinirea misiunii. Pe drum au ajuns într-o comună unde cei șase s-au dus la ajutorul de primar și i-au spus că sunt dezertori din armata sovietică, de loc din Basarabia. După aceea l-au rugat pe ajutorul de primar să le dea o dovadă în acest sens pentru a se putea întoarce acasă. Primind dovada au plecat la Tighina unde s-au despărțit. Ciobotarenko Pantelimon s-a dus în comuna natală, Vedeni, județul Cetatea Albă, unde a locuit până când a fost arestat în ziua de 16 mai 1942, de către jandarmii din Legiunea de Jandarmi Cetatea-Albă⁵⁵.

Organele românești au reușit să captureze cele două grupe de parașutiști cu excepția lui Raicev Ion. Din grupul lui Ghinculov, primul a fost arestat în

⁵³ Ibidem, f. 363.

⁵⁴ Ibidem, f. 364.

⁵⁵ Ibidem, f. 365.

decembrie, la Cahul iar al doilea, în ianuarie 1942 la Vâlcov. Cei doi au reușit să ajungă la Tiraspol, au convins autoritățile să le acorde autorizații de trecere în Basarabia și s-au îndreptat spre satele lor natale. Grav a fost faptul că cel din Cahul, deși activase în cadrul NKVD-ului și serviciile românești au știut acest lucru, a reușit să păcălească organele de poliție și a primit autorizație de călătorie până la București⁵⁶.

Sovieticii erau disperați că parașutiștii lansați pe teritoriul României erau capturați aproape imediat, fără ca aceștia să-și îndeplinească misiunile. De aceea la începutul lunii septembrie 1941 au încercat o nouă tactică. În noaptea de 7-8 septembrie 1941, avioane sovietice au fost identificate în spațiul aerian românesc în zonele Constanța, Ialomița, Prahova, Vlașca, Teleorman și București. Cu excepția unui avion care a încercat să bombardeze aerodromul de la Roșiori de Vede, unde se găsea Școala de Subofițeri de Navigație, celelalte nu au lansat bombe. Autoritățile române au intuit că în felul acesta s-a mascat un desant de parașutiști inamici⁵⁷.

O altă metodă sovietică a fost identificată de serviciile românești în cursul lunii septembrie. Au început să fie capturați parașutiști sovietici îmbrăcați în uniforme germane, dar și în uniforme de ofițeri ai armatei române. La interogatorii s-a văzut că aceștia erau foarte bine pregătiți, fanatici și îndrăzneți⁵⁸.

La începutul lunii septembrie serviciile românești de informații intraseră în posesia unor date care spuneau că în jurul zilei de 25 septembrie 1941 sovieticii vor lansa, posibil în zonele de munte, cinci grupuri de parașutiști. Ca urmare, autoritățile locale au primit ordin să organizeze din timp posturi și patrulă de supraveghere⁵⁹. Informația s-a dovedit reală, pentru că în regiunea Culphurești, Soroca în ziua de 17 septembrie 1941 au fost lansați mai mulți parașutiști cu misiuni de sabotaj⁶⁰, iar în noaptea de 27 spre 28 septembrie cel puțin cinci parașutiști inamici au fost lansați în apropiere de Nicolaev. A doua zi jandarmii au reușit să captureze doi dintre aceștia. La interogatoriu cei doi au arătat că șeful grupei era Ivan Simenko, de 26 de ani de loc din Chișinău. Împreună cu el se mai găseau și Leonid Simenco, de 19 ani și Korjak, de 27 de ani⁶¹.

La 30 septembrie 1941, Marele Stat Major estima că pe teritoriul României se mai găseau, necapturate, aproximativ 13-15 parașutiste, care

⁵⁶ Idem, *Fond Legiunea de Jandarmi Rm. Sărat*, dosar 32/1942, f. 1.

⁵⁷ Idem, *Fond Legiunea de Jandarmi Buzău*, dosar 11/1941, f. 148.

⁵⁸ Ibidem, f. 148.

⁵⁹ Idem, *Fond Poliția Oraș Buzău*, dosar 5/1941, f. 11.

⁶⁰ A.N.I.C., *Fond Inspectoratul General al Jandarmeriei*, dosar 150/1941, f. 46.

⁶¹ Arh. Naț. Buzău, *Fond Legiunea de Jandarmi Buzău*, dosar 11/1941, f. 156.

vorbeau perfect limba română, îmbrăcate elegant, având asupra lor mari sume de bani și numeroase acte false⁶².

La începutul lunii octombrie 1941 avioanele sovietice au lansat deasupra României un număr de 15 parașutiști, care aveau asupra lor aparate de radio emisie recepție. Cei mai mulți dintre aceștia au reușit să ajungă la diferite case conspirative. Serviciile românești estimau că acești agenți urmau să emită în eter în jurul datei de 15 octombrie. Oricum, autoritățile române alertate au început căutarea acestor parașutiști. Prima captură a fost o femeie cu numele conspirativ „Valica” care era de „statură potrivită, plinuță, părul castaniu, frumoasă”. În urma interogatoriului acestei agente a rezultat că urmează să fie lansate noi parașutiste cu misiuni informative. Acestea vorbeau limba română, erau elegante, și urmau să dețină mari sume de bani și multe acte de identitate. Fiecare dintre ele erau parașutate împreună cu trei bărbați care le ajutau la instalarea aparatului de radio și le ofereau sprijin în activitatea de culegere de informații⁶³.

La 7 octombrie 1941, Comandamentul Militar al Regiunii Petrolifere identificaseră doi dintre parașutiștii lansați în zona Ploieștiului și anume Boris Cojocar și Teodor Damov⁶⁴. După numai trei zile, IGJ avertiza unitățile subordonate de faptul că unii dintre parașutiștii lansați în alte zone ale țării au primit ordin de la Centru să abandoneze misiunea inițială și să se îndrepte spre zona Ploiești, pentru a distruge instalațiile petrolifere. De altfel, interogarea parașutiștilor recent capturați a pus în evidență atenția deosebită pe care Moscova o acorda petrolului românesc⁶⁵.

O nouă atenționare a venit pe 13 octombrie 1941. Inspectoratul de Jandarmi Transnistria cu nota nr. 7/1941 informa că recent, pe raza județului Ananiev a capturat mai mulți parașutiști sovietici care la interogatoriu au declarat că împreună cu ei au mai fost lansați încă șase parașutiști, în apropierea orașului Ploiești. Misiunea acestora era distrugerea instalațiilor petrolifere, a podurilor și a căilor ferate⁶⁶.

Serviciile românești au acordat o atenție maximă metodei sovietice de folosire a femeilor în activitatea informativă din România. Din exploatarea parașutiștilor capturați dar și prin activitatea de informații au fost obținute date suplimentare. La 19 octombrie cu ordinul secret nr. 16.700/B, Marele Stat Major informa marile unități ale armatei române că în școlile sovietice de

⁶² Idem, *Fond Poliția Oraș Buzău*, dosar 22/1942, f. 150.

⁶³ A.N.I.C., *Fond Inspectoratul General al Jandarmeriei*, dosar 150/1941, f. 54.

⁶⁴ Arh. Naț. Buzău, *Fond Legiunea de Jandarmi Buzău*, dosar 11/1941, f. 154.

⁶⁵ Ibidem, f. 155.

⁶⁶ Ibidem, f. 157.

parașuțiști au fost instruite 80 de femei ca radio-telegrafiste. Acestea urmau să fie lansate în România, împreună cu echipe de sprijin. Misiunea acestor echipe consta în instalarea aparatului de emisie-recepție, în locuințe conspirative. După aceea, ei culegeau informații sau luau legătura cu agenții rezidenți pentru a primi de la aceștia date și informații. Cele 80 de parașutiste erau recrutate doar din rândul tinerelor frumoase, care cunoșteau limba română. Pentru reușita misiunii ele aveau la dispoziție mari sume de bani⁶⁷.

La sfârșitul lunii octombrie 1941 în Bucovina și Basarabia au fost lansate mai multe grupuri de parașuțiști agenți, dintre care o parte reușiseră să scape neprinși⁶⁸. Din exploatarea celor capturați, serviciile românești au reușit să identifice pe unii dintre parașuțiștii rămași liberi. La 5 noiembrie 1941, IGI cu ordinul nr. 46.693 îi dădea în urmărire generală pe Vârlanov Teodor, Constantin Vasile, Cojocaru Petre, Kostin Colea, toți originari din Basarabia⁶⁹.

Conducătorii serviciilor de informații sovietice au decis constituirea de grupe de sabotori. Acestea trebuiau să intre în acțiune împotriva comunicațiilor armatelor române dar și împotriva autorităților românești, cu scopul de crea haos. O asemenea echipă a fost constituită la în comuna Taraclia, din județul Tighina. Printre altele aceasta trebuia să distrugă operele de artă și edificiile publice. Ei aveau la dispoziția 50 de kilograme de exploziv și 11 arme. Echipa era formată din Ignat Ciobanu, Grigore Iarca, Petre Iarca, Marcu Hodorogea, Gheorghe Cojocice, Andrei Fanic, Toader Sârbu, Ignat Ungureanu, Nichita Pogorea, Scorocârjea Timoftei. Aceștia au dovedit că sunt buni români și s-au predat singuri autorităților⁷⁰.

Un alt grup format, din doi agenți sovietici Bernmaciuc Vasile și Batruc Petre a fost identificat și arestat de către jandarmerie la Tiraspol. Și aceștia aveau ca misiune săvârșirea unor acte de terorism⁷¹. De altfel la 28 noiembrie 1941 cu ordinul 69321/S/941, Direcția Generală a Poliției făcea cunoscut că „organele informative sovietice, în retragerea lor, au lăsat un număr foarte mare de agenți informatori, atât pe teritoriul României, cât și în ținuturile ocupate... În perioada de iarnă când operațiunile militare vor stagna, acțiunea de sabotaj, vizând îndeosebi zona petroliferă și anumite puncte sensibile va apare pe primul loc al preocupărilor agenților străini la care se vor adăuga un număr destul de însemnat de parașuțiști lansați la adăpostul norilor...”⁷².

⁶⁷ Arh. Naț. Buzău, *Fond Școala de Subofițeri de Navigație Piloți*, dosar 5/1941-1943, f. 335.

⁶⁸ A.N.I.C., *Fond Inspectoratul General al Jandarmeriei*, dosar 150/1941, f. 70.

⁶⁹ Arh. Naț. Buzău, *Fond Legiunea de Jandarmi Buzău*, dosar 11/1941, f. 165.

⁷⁰ A.N.I.C., *Fond Direcția Generală a Poliției*, dosar 194/1941, f. 26-27.

⁷¹ Arh. Naț. Buzău, *Fond Legiunea de Jandarmi Buzău*, dosar 5/1941, f. 161.

⁷² Idem, *Fond Poliția Oraș Buzău*, dosar 9/1941, f. 136.

Serviciile de spionaj sovietice, pentru a deruta autoritățile românești au început să trimită grupuri de spioni și sabotori din țări neutre. La începutul lunii decembrie 1941, serviciile românești de informații știau că la Istanbul se înființase o asemenea organizație sovietică ce urma să acționeze pe teritoriul României, ținta acesteia fiind zona petroliferă și industria militară⁷³.

Chiar dacă la sfârșitul anului 1941 Uniunea Sovietică părea a fi învinsă, autoritățile române nu au lăsat garda jos, dimpotrivă și-a intensificat acțiunea de descoperire a agenților și grupurilor teroriste sovietice. Evenimentele ulterioare au demonstrat că în ciuda înfrângerilor suferite pe front, URSS rămânea în continuare un inamic extrem de periculos.

În seara zilei de 8 decembrie 1941 a fost lansat în apropierea orașului Vinnița parașutistul sovietic Feodor Ivan Ivanovici. Născut în 1918 în Azerbaijan, de origine etnică azeră, a fost muncitor agricol înainte de a fi încorporat la 1 ianuarie 1941 la Regimentul 661 Infanterie. În mai 1941 a fost detașat timp de două luni la Regimentul 147 Infanterie, după care a revenit la vechea sa unitate, care acum se găsea la Odessa. Aici i s-a comunicat de către cei de la mobilizare că a fost selecționat, împreună cu alți 30 de camarazi, să urmeze cursurile școlii de parașutiști. Școala l-a care a fost trimis se găsea tot la Odessa.

Instrucția lui a fost compusă dintr-o parte practică și una teoretică. La partea teoretică a dobândit cunoștințe despre utilizarea hărții și busolei, despre folosirea revolverului, puștii și grenadei, precum și modul de folosire a parașutei dar și manevrarea ei. Partea practică a fost reprezentată de orientarea în teren cu ajutorul hărții și busolei, trageri cu pușca și revolverul, aruncări cu grenada și la urmă lansări cu parașuta de la înălțimi cuprinse între 800 și 1000 de metri⁷⁴.

După terminarea instrucției de bază a primit detalii și despre misiunile ce trebuia să le primească. Acestea erau: ducerea unei propagande favorabile regimului sovietic, culegerea de informații despre unitățile militare române și germane, stabilirea nivelului combativ al acestora, distrugerea căilor de comunicații, distrugerea depozitelor de muniții și alimente. Pentru buna îndeplinire a misiunii a fost dotat cu o parașută, un costum de haine civil, șapte grenade defensive, o armă cu 500 de cartușe, 17 kg de explozibil, diferite alimente. După lansare trebuia să-și ascundă parașuta și să încerce regrouparea cu cei din grupa sa. Dacă regrouparea nu reușea, urma să încerce îndeplinirea misiunii de unul singur. Dacă misiunea era îndeplinită trebuia să treacă linia

⁷³ Ibidem, dosar 5/1941, f.18.

⁷⁴ Ibidem, dosar 22/1942, f. 381.

frontului și să se prezinte primei unități sovietice întâlnite. În cazul în care era descoperit de inamic să nu se predea și să nu-și demaște misiunea⁷⁵.

În seara zilei de 8 septembrie 1941 a fost îmbarcat într-un avion „Douglas” împreună ceilalți membrii ai grupei. Printre aceștia se aflau căpitanul Șerbina, comandantul grupei, sublocotenentul Romașcan și soldații Artunian, Hasanov, Sosiev, Husneev, Teodor Ivanov, Zarkizonov, un alt Ivanov și Semba. După lansare au reușit să se regrupeze foarte repede, iar căpitanul Șerbina le-a ordonat să-și ascundă armamentul într-o șură și să se ascundă până a doua zi. Feodor Ivan a reușit să fugă și după câteva zile a ajuns în localitatea Calitiv unde a fost găzduit de localnica Demianova Marica Alexiuc cu care a trăit în concubinaj în lunile ulterioare. Totuși, el a trecut Bugul zilnic la Vinnița, pentru a lua legătura cu membrii grupului său. La începutul lunii martie 1942 s-a certat cu Marica Alexiuc și s-a mutat la un alt localnic, numit Besciuk. Acest lucru i-a fost fatal, pentru că Marica Alexiuc l-a denunțat autorităților române. Ca urmare a fost arestat de plutonul de jandarmi de la Crasnoe-Moghilău și trimis în judecată la Curtea Marțială de la Tiraspol⁷⁶.

Au fost situații, este adevărat nu multe, când serviciile românești au luat cunoștință de anumite lansări de parașutiști destul de târziu. Acestea s-au petrecut ori în imediata apropiere a frontului, ori numărul celor lansați a fost mic, uneori chiar și un singur parașutist lansat din avioane de mici dimensiuni și care nu provocau prea mare zgomot, gen PO-2. Despre câteva asemenea parașutări petrecute în lunile octombrie și noiembrie 1941 au fost aflate mai multe detalii în prima parte a anului 1942 în urma investigațiilor la care a fost supus un prizonier sovietic și anume căpitanul Mattel Apostin. Acesta a declarat la interogatoriu că de pe aeroportul din Soci au fost îmbarcați o serie de parașutiști care aveau misiuni pe teritoriul României. Printre aceștia erau locotenentul Ierodokimon, politrucii Kitșkakov și Karabewski de la unitățile de aviație din Kerçi, comisarul de batalion Martinenko, de la Brigada 62 Distrugerii și comisarul de brigadă Menej, venit de la Novorosiisk. La aceștia se mai adăuga un colonel, de statură mijlocie cu vârsta cuprinsă între 45 și 53 de ani, provenind tot de la o unitate de aviație⁷⁷. De data aceasta serviciile sovietice, mai mult ca sigur G.R.U., a trimis agenți cu mare experiență, dar și activiști de rang superior, pentru a se asigura de fidelitatea acestora. Interesant este că aceștia erau ruși, semn că la un anumit nivel serviciile sovietice nu erau sigure de loialitatea altor etnii din cadrul URSS-ului.

⁷⁵ Ibidem, f. 382.

⁷⁶ Ibidem, f. 383.

⁷⁷ Idem, *Fond Legiunea de Jandarmi Rm. Sărat*, dosar 32/1942, f. 58.

La 9 decembrie 1941 Direcția Generală a Poliției cerea inspectoratelor de poliție din țară, printre altele: „intensificarea activității organelor contrainformative și luarea măsurilor celor mai severe pentru identificarea și arestarea agenților de sabotaj cu deosebire în zona petroliferă, zona dunăreană, porturile și stațiunile principale de cale ferată, punctelor sensibile, precum și luarea măsurilor preventive pentru capturarea imediată a parașutiștilor ce vor fi lansați eventual în special în aceste zone”⁷⁸. În aceeași zi, tot Direcția Generală a Poliției avertiza că „sovietele nu precupețesc nici un sacrificiu pentru continuarea acțiunilor de spionaj și organizarea și săvârșirea actelor de terorism. Există dovezi că în Transnistria, sovietele au lăsat mulți oameni de încredere-constituiți în echipe teroriste, la care se adaugă parașutiștii neprinși, cari stabiliți în apropiere de Odessa și Tiraspol se dedau la acte de spionaj și terorism”⁷⁹.

În ultima zi a anului 1941, au fost descoperiți doi agenți sovietici la Giurgiu. Aceștia se pare că aveau ca misiune distrugerea căii ferate Giurgiu-București. În momentul în care au constatat că au fost descoperiți au reușit să fugă într-o mahala de lângă port, unde s-au ascuns⁸⁰.

În lunile următoare, cele mai multe activități ale parașutiștilor sovietici s-au înregistrat în Transnistria. Armata sovietică era în continuă retragere, iar posibilitățile aviației sovietice de a transporta grupele de parașutiști la distanțe mari era tot mai redusă.

În data de 9 februarie 1942, IGJ cu ordinul nr. 51.976 dădea în urmărire generală 35 de parașutiști sovietici, care erau în continuare liberi sau care urmau să fie lansați, de care serviciile românești aveau date sigure că urmează să fie parașutați. Printre aceștia se găseau radio-telegrafista Copelman Adela, Berenstein Paisie, Privaș Haim, Carp Dolesc, Abramovici Moshe, Lisovski Nicolae, Grație Haralambie, Stoianov Gavril, Ivaschin Grigore, Cazacenko Ambrozie, dar și mulți alții⁸¹.

Un nou grup de parașutiști a fost lansat în noaptea de 12 spre 13 mai 1942 pe raza localității Vasilievskă, aflată la est de limanul Cujalnik. Din cei patru care au format acest grup, doi au fost împușcați de jandarmi în timpul urmării, iar ceilalți doi au fost prinși de populația locală⁸².

În ziua de 9 iulie 1942, un grup de 9 parașutiști sovietici a fost lansat la est de Bug, pe raza județului Goltă. Până în data de 17 iulie, jandarmii au reușit

⁷⁸ Idem, *Fond Poliția Oraș Buzău*, dosar 9/1941, f. 168.

⁷⁹ Ibidem, f. 125.

⁸⁰ Idem, *Fond Legiunea de Jandarmi Buzău*, dosar 11/1941, f. 146.

⁸¹ Ibidem, f. 187.

⁸² Idem, *Fond Poliția Oraș Buzău*, dosar 22/1942, f. 144.

să captureze cinci dintre aceștia. În urma cercetărilor s-a stabilit că acest grup trebuia lansat în zona Colovanesc, dar pilotul avionului nu a reușit să se orienteze corect. Imediat după lansare unul dintre parașutiști s-a rătăcit de ceilalți. Grupul era compus din Covalciuc, care era comandant dar și politruc, Voloșin Grigore Petrovici, Coșevcenii, Sulestiuc Grigore, Hasan, radio-telegrafistul grupului, care era originar din zona Caucazului, Aliohin Mihai Vasilievici, Șerban Ivan Nichitovici, plus încă doi neidentificați.

Fiecare dintre ei aveau asupra lor automate cu două încărcătoare a 71 de cartușe și mai multe grenade. La armamentul individual se mai adăugau 23 încărcături explozive a câte 400 de grame fiecare, 15 mine și 750 cartușe de rezervă, și două aparate de radio emisie recepție. În plus, Covalciuc mai avea un pistol mitralieră⁸³. Misiunea lor consta în organizarea și impulsionearea mișcării de partizani, atacarea trupelor și comandamentelor izolate, distrugerea căilor de comunicații, incendierea recoltelor pe câmp, otrăvirea fântânilor, instigarea populației împotriva autorităților române. Transmisiunile se făceau la centrul de la Vorosilovgrad, de două ori pe zi, la ora 9 și la ora 15, ora Moscovei, numai în limba germană. Imediat după lansare, Covalciuc a încercat de două ori să ia legătura cu centrul dar fără succes. Jandarmii au fost alertați și au început urmărirea inamicului. Alichin Mihail Vasilievici a fost capturat de viu, dar a reușit în arest să se spânzure cu cablul electric de la bec. Șerban Ivan Nichitovici a fost și el capturat de viu. Voloșin Grigore Petrovici a fost rănit grav de jandarmi și predat Batalionului 780 pentru a fi tratat și apoi interogat. Covalciuc și Hasan au fost împresurați de jandarmi în pădurea Triduba, în ziua de 14 iulie. În urma schimbului de focuri, cei doi au fost omorâți. Cei patru, care nu fuseseră capturați trecuseră deja Bugul, pentru a nu fi capturați de jandarmii români⁸⁴.

Această grupă de parașutiști nu a reușit să-și îndeplinească misiunea. Totuși s-a putut vedea că nivelul de pregătire și mai ales fanatismul acestora crescuse mult față de anul 1941. Misiunile lor erau mult mai realiste, iar dotarea cu armament și echipament superioară anului precedent, semn al ajutorului oferit de aliații occidentali.

Au existat destule situații în care colaborarea româno-germană în domeniul informațiilor a permis anihilarea din timp a unor grupe de parașutiști sovietici. Astfel, Grupa de Poliție Secretă de Campanie 726 informa autoritățile române despre posibilitatea lansării în jurul datei de 15 iulie 1942 a unui grup de 11-13 parașutiști. Informațiile erau obținute în urma interogării parașutistului sovietic Sabjamiu, capturat recent. Conform acestuia, grupa era

⁸³ Ibidem, f. 401.

⁸⁴ Ibidem, f. 402.

condusă de locotenentul Andreev, ajutat de Neciaev și de o radio-telegrafistă, care avea aproximativ 18 ani. Grupul trebuia să decoleze de pe un aerodrom din jurul Moscovei și lansat în Basarabia. Din câte se părea acest grup era bine instruit și avea misiuni importante⁸⁵.

Tot în luna august 1942, Corpul 3 Armată, în urma interogării unor parașutiști recent capturați arăta că la nivelul conducerii supreme sovietice s-a luat decizia impulsionării mișcării de partizani prin implicarea grupurilor de parașutiști. Astfel „conducerea armatei roșii observând că partizanii așa cum sunt organizați nu-și îndeplinesc misiunea, au hotărât lansări de parașutiști înarmați pentru a organiza, instiga și acționa cu bandele de partizani în mod conștiincios și eficace în spatele frontului”⁸⁶. Conducerea armatei române considera că în felul acesta mișcarea de partizani urma să devină mult mai periculoasă, cerând mai ales unităților de jandarmi o intervenție promptă în cazul în care apar situații de cele relatate.

De altfel, exploatarea informativă a parașutiștilor capturați putea aduce informații noi sau confirmarea altora mai vechi. Parașutiștii sovietici capturați în Transnistria în vara anului 1942 au confirmat implicarea lor în reorganizarea și antrenarea grupurilor de partizani. Pentru pregătirea cadrelor necesare, serviciile sovietice au înființat centre speciale, unde erau instruiți între 40 și 60 de parașutiști. La Voroșilovgrad erau trei centre, fiecare cu un anumit specific. Într-unul dintre centre se pregăteau cei care trebuiau lansați mult în spatele frontului. Al doilea centru pregătea elemente care urmau să treacă linia frontului și să acționeze în imediata apropiere a acestuia. Cel de-al treilea centru pregătea în mod special femei, care trebuiau să rămână în spatele frontului, în localitățile ocupate de inamic și să înființeze rețele informative. Vârsta celor care se găseau în aceste centre era între 20 și 35 de ani la bărbați și de la 19 la 30 de ani la femei⁸⁷.

După cum am văzut, la 11 iunie 1942, Centrul de Informații „P” din cadrul SSI trimitea nota 218 prin care anunța că a reușit să identifice la Moscova trei agenți sovietici care urmau să fie lansați cu parașuta deasupra României. Unul dintre aceștia era Voloșin Vladimir Ivanovici. Această informație s-a dovedit a fi corectă, iar evenimentele ulterioare au confirmat acest lucru. În noaptea de 30 spre 31 octombrie 1942 pe raza comunei Suhuluceni, județul Orhei au fost lansați trei parașutiști sovietici. În dimineața zilei de 31 octombrie jandarmii au descoperit în pădure cadavrul unui parașutist mort în urma contactului cu solul. Alarmați, jandarmii au inițiat

⁸⁵ Idem, *Fond Legiunea de Jandarmi Rm. Sărat*, dosar 32/1942, f. 44.

⁸⁶ Ibidem, f. 47.

⁸⁷ Idem, *Fond Poliția Oraș Buzău*, dosar 22/1942, f.400.

imediat cercetarea pădurii și au reușit să descopere încă doi parașutiști, îmbrăcați în civil și înarmați. Între jandarmi și parașutiști a urmat un schimb de focuri⁸⁸. Un parașutist a fost omorât iar celălalt capturat.

La interogatoriu, serviciile românești au constatat că cel capturat era Voloșin Vladimir Ivanovici. Acesta se născuse la 9 februarie 1913 în comuna Săseni, căsătorit cu Maria Lipnevici. Nu avea decât patru clase primare, iar meseria lui de bază era aceea de frizer. În timpul ocupației sovietice el a lucrat la Frizeria Roșie nr. 2 din Chișinău, unde la 25 iunie 1941 a fost recrutat pentru NKVD, de către locotenentul major Orehov⁸⁹. Acesta a hotărât trimiterea lui Voloșin la Odessa la școala de parașutiști ce se găsea acolo. Cursurile au durat aproape două luni, dar din cauza înaintării armatelor româno-germane a fost mutat la Vosnesensk și apoi la Milerova. În timpul instrucției a efectuat numeroase salturi cu parașuta, singur și în grup. Printre cei cu care s-a instruit se găseau și radiotelegrafiștii Ganea Nicolea și Strocinski Teodor⁹⁰.

Împreună cu aceștia a fost dus cu un avion dincolo de Volga în orașelul Leninsk, la 75 km de Stalingrad. A rămas aici din noiembrie 1941 până la începutul lunii februarie 1942, lucrând pentru NKVD-ul local. A fost mutat în orașul Gorki, unde se găsea o școală de spionaj. Timp de mai multe săptămâni, sub conducerea maiorului Nazariiev a fost instruit asupra modului în care se pot culege informații militare. După absolvirea acestui curs, împreună cu 11 colegi, de loc din țările baltice a fost dus într-o casă de odihnă aflată într-o pădure la 100 km sud de Moscova⁹¹.

Aici maiorul Nazariiev, împreună cu un alt specialist al serviciilor sovietice, Kinsburski, i-au prezentat armamentul folosit în misiuni, dar și cum să identifice diferite categorii de armament folosit de armata română și cea germană. Apoi a fost instruit asupra modului de comportare în spatele frontului, cum să-și caute de lucru sau cum să-și procure actele necesare. Aceste cursuri au durat două săptămâni, după care a fost dus la sediul central al NKVD-ului de la Moscova pentru evaluare⁹².

La sfârșitul lunii septembrie 1942 împreună cu Ganea Vasile și Strocinski Teodor au format o grupă și au fost cazați la Moscova pe strada Kaluga, la numărul 22, unde NKVD-ul avea mai multe locuințe conspirative. Cei trei au fost aduși, la sfârșitul lunii octombrie 1942, la Centrul NKVD din Moscova unde au primit misiunea ce trebuiau să o îndeplinească în spatele frontului. După lansare, ei trebuiau să-și ascundă armamentul și materialele ce

⁸⁸ A.N.I.C., *Fond Președenția Consiliului de Miniștri. Cabinetul Militar*, dosar 361/1942, f. 21.

⁸⁹ Idem, *Fond Inspectoratul General al Jandarmeriei*, dosar 184/1942, f. 107.

⁹⁰ *Ibidem*, f. 108.

⁹¹ *Ibidem*, f. 109.

⁹² A.N.I.C., *Fond Inspectoratul General al Jandarmeriei*, dosar 184/1942, f. 110.

le aveau asupra lor, după care urmau să se prezinte autorităților române, pentru a declara că au fost luați cu forța de către NKVD, în timpul retragerii acestuia și duși în interiorul URSS-ului, de unde au reușit, cu mari eforturi să fugă.

Din momentul în care autoritățile române îi lăsau liberi, primul lor obiectiv era să se angajeze pentru a nu da de bănuț, după care trebuiau să culeagă informații despre trupele române și germane ce se găseau în preajma Chișinăului, dotarea și aprovizionarea acestora, starea economiei locale, starea de spirit a populației și moralul armatei române, etc. Voloșin a primit ordin să constituie o rețea informativă, recrutând diferite persoane capabile să furnizeze date importante⁹³.

Imediat după ce au primit misiunea, au fost duși la Gorki, unde se găsea un aeroport. Aici au primit o serie de acte false. Voloșin a primit un pașaport cu seria nr. 69.97.57 din 26 septembrie 1941, eliberat de secția raională a orașului Stalino, o carte de lucrător frizer și un bilet de liberă trecere emis la 5 octombrie 1942, de autoritățile militare germane de la Kiev, prin care i se permitea să ajungă la Chișinău. Ganea Vasile avea un pașaport eliberat la 16 septembrie 1941 de secția raională a miliției din Macheevca, vizat la 26 noiembrie 1941 de către autoritățile de ocupație din orașul Iuzovca. La acestea se adăuga permisul de călătorie de la Kiev la Chișinău eliberat de autoritățile militare germane din capitala Ucrainei la 1 octombrie 1942. Strocinski Teodor, care era și șeful grupului, avea asupra lui un pașaport sovietic eliberat la 13 septembrie 1941 de secția raională a miliției din orașul Kaganovici, o adeverință în limbile germană, rusă și ucraineană prin care se atesta că este în serviciul armatei germane și permisul de călătorie spre Chișinău eliberat la 2 octombrie 1942 la Kiev⁹⁴.

În afară de acte false cei trei au mai primit câte un pistol Mauser, 40 de cartușe, două grenade, trei cutii de conserve, o cutie biscuiți, patru pachete de țigări și cinci chibrituri. În afara acestora cei trei au avut ca rezervă un pachet de aproximativ 25 kg ce conținea pesmeți, conserve, untură, țigări, etc⁹⁵. Fiecare avea asupra sa o sumă de bani. Voloșin avea 45.000 lei, Ganea 80.000 lei iar Strocinski 280.000 lei, 2.500 ruble și 500 dolari. În timpul parașutării lui Strocinski nu i s-a deschis parașuta și a murit la contactul cu solul⁹⁶.

S.S.I.-ul a reușit să afle din timp de acești agenți, cu identitatea reală și zonele unde urmau să acționeze. Este cu atât mai meritoriu acest lucru, întrucât de data aceasta au fost folosiți de către sovietici agenți extrem de bine pregătiți,

⁹³ *Ibidem*, f. 111.

⁹⁴ *Ibidem*, f. 112.

⁹⁵ *Ibidem*, f. 113.

⁹⁶ *Ibidem*, f. 114.

care trebuiau să creeze rețele de spionaj. De aceea, trebuie remarcată activitatea informativă a S.S.I.-ului în interiorul U.R.S.S.-ului.

La sfârșitul anului 1942, Secția a II-a, cu ordinul nr. 21.668, arăta că în ultima perioadă sovieticii au lansat în spatele frontului câteva grupe de parașutiști, care aveau misiuni bine precizate, printre care: identificarea trupelor aflate pe front, activitatea și armamentul pe care îl aveau în dotare, atacarea aeroporturilor și distrugerea avioanelor aflate la sol, atacarea posturilor de comandă, distrugerea rețelelor de transmisiuni, stabilirea de contacte cu rezidenții din zonă⁹⁷. Se poate observa o anumită evoluție în tactica folosirii grupelor de parașutiști sovietici, dar și încercarea de a imita acțiunea comandourilor britanice din Africa de Nord.

S.S.I. la 29 decembrie 1942 a prezentat conducerii țării o situație cu parașutiștii sovietici lansați în România, până în acel moment. Astfel din 170 lansați, 58 reușiseră să scape, 3 erau dispăruți, 6 fuseseră omorâți în timpul capturării, 3 se sinuciseră, unul se înecase, patru au murit la lansare, unul se autodenunțase, iar situația altor șapte era neclară. Din cei capturați 22 au fost predați Serviciului Pretoral Iași, 39 judecați de Curtea Marțială iar 26 executați⁹⁸. Asupra acestor parașutiști au fost găsite 20 revolve Browning, 10 Mauser, 28 Mosin-Nagant și 17 Steyr, 2682 de cartușe, 100 kg de dinamită, 101 grenade, 20 busole, 6 aparate T.F.F., 337.500 lei românești, 1465 ruble, 690 Reichsmark⁹⁹. Din punct de vedere etnic, parașutiștii sovietici capturați până atunci se compuneau dintr-un azer, 12 evrei, 3 poloni, 20 români, 53 de ruși și 82 de ucraineni. Dintre aceștia 100 erau muncitori, 60 țărani, 8 intelectuali și doar doi comsomoliști¹⁰⁰.

Capturarea a numeroși parașutiști sovietici a ajutat serviciile românești să-și perfecționeze metodele de contracarare a acestora. Unele dintre acestea se regăseau în ordinul secret nr. 25.347 emis la 2 februarie 1943 de către Inspectoratul Regional de Poliție Galați, Serviciul Poliției de Siguranță. Parașutiștii sovietici, odată capturați, încercau să convingă autoritățile române că ei au fost ridicați de NKVD cu forța și deportați în interiorul URSS-ului. Profitând de apropierea frontului au încercat să se reîntoarcă la casele și familiile lor. Siguranța atrăgea atenția că aceștia aveau asupra lor acte false noi, în limba română și germană, adeverințe cu viza autorităților germane din teritoriile ocupate, de la est de Bug, precum și pașapoarte sovietice cu viza autorităților germane. Acest tip de acte le aveau toți repatriații din URSS, care erau de loc din Bucovina, Basarabia și Transnistria. Parașutiștii sovietici nu

⁹⁷ Arh. Naț. Buzău, *Fond Școala de Subofițeri de Navigație Piloți*, dosar 9/1942-1943, f. 165.

⁹⁸ A.N.I.C., *Fond Inspectoratul General al Jandarmeriei*, dosar 109/1941, f. 63.

⁹⁹ *Ibidem*, f. 64.

¹⁰⁰ *Ibidem*, f. 65.

aveau însă nici o informație despre cum și unde se efectuează controlurile pe podurile de la Bug și nici formele de urmat la Comisia de Repatriere de la Tiraspol. Toți cei care nu cunoșteau aceste detalii deveneau automat suspecti și trebuiau reținuți pentru interogatoriu. Un alt element ajutător pentru autoritățile române era acela că majoritatea parașutiștilor capturați în ultimul timp aveau haine noi¹⁰¹.

Serviciile românești încercau să distingă anumite tipare în modul în care sovieticii foloseau parașutiștii sau agenții, pentru a-și ușura munca. Serviciile sovietice, în ciuda înaltului lor profesionalism nu au fost ferite de anumite stereotipii sau superficialități, iar românii au încercat să le descopere și să le folosească în propriul avantaj. Era încă o dovadă a luptei extrem de dure, duse pe acest front invizibil.

Experiența anilor 1941-1942 în combaterea comandourilor parașutate sovietice s-a dovedit prețioasă în cursul anului 1944, când autoritățile românești au trebuit să contracareze un număr mult mai mare de parașutiști sovietici, lansați în spatele frontului.

THE SOVIET COMMANDOS IN ACTION BEHIND THE ROMANIAN BATTLE FIELD 1941 – 1942

Abstract

After Romania had entered the anti - Soviet war, the operations of the Soviet secret services became more intense and more diversified. Besides the classical espionage operations, those chose another method namely launching terrorist groups behind the Romanian battlefield. Their mission was to destroy bridges, rail ways, ammunition depots, to generate fear among the citizens, to assassinate military commanders, to gain information about Romanian and German military equipment. The Romanian authorities which were involved in fighting and destruction the latter ones, respectively S.S.I., D.G.P., I.G.J., had remarkable success, eliminating, almost totally, these terrorist groups.

¹⁰¹ Arh. Naț. Buzău, *Fond Poliția Oraș Buzău*, dosar 22/1943, f. 132.